

NORSK KVINNESAKSFORENING
Majorstuveien 39
0367 Oslo

Arbeids- og Sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Høringssak – endringer i folketrygdlovens kapittel 15 – stønader til enslig mor eller far

Norsk Kvinnesaksforening (NKF) har følgende merknader til dette forslaget til endringer i folketrygdlovens kapittel 15 og forskriftene.

Departementet har i utkastet til lovtekst foreslått en rekke endringer i lovteksten som vil medføre vesentlige endringer i eneforeldres situasjon. Summen av endringene vil ramme eneforeldre, og særlig kvinner som er i flertall, sterkt. NKF minner om at eneforeldre, og særlig enslige kvinner med barn, allerede statistisk sett er en svak gruppe. NKF kan ikke se at departementet i høringsnotatet har gjort noe forsøk på å vurdere de økonomiske konsekvensene av forslagene for gruppen aleneforeldre generelt eller for kvinner og barn av eneforeldre. Det som er vurdert er betydningen for NAV av et forenklet regelverk. Etter NKF's syn er dette brudd på utredningsinstruksen. Foreningen mener videre at det er et brudd på forpliktelsen etter FNs kvinnediskrimineringskonvensjon, som gjelder som norsk lov, jf. menneskerettsloven, til å utrede konsekvenser av alle reformer og budsjettvedtak i et kjønnsperspektiv.

Forslagene i utkastet er sterkt preget av den såkalte arbeidslinjen. Selv om NKF er enig i at både kvinner og menn bør være aktive i arbeidslivet, finner vi det vesentlig i denne sammenheng å minne om at det å være eneforeldre er mer belastende enn å være en av to foreldre, og at eneforeldreskapet ofte preges av mangel på tid. For de berørte barna er mangelen på tid erfaringsmessig like vanskelig som mangelen på inntekter.

Forslagene innebærer en slik vesentlig endring i samfunnets tilbud til eneforeldre at saken burde ha vært sendt på en bred høring. Endringsforslagene har interesse langt utenfor fagforeninger og offentlige organ. Etter vårt syn er høringsopplegget brudd på de demokratiske spilleregler som vårt styresett bygger på. Dette understrekes av den korte høringsfristen. Vi mener dessuten at høringsmaterialet bærer preg av å være hastverksarbeid. Vi forutsetter at et eventuelt lovframlegg til Stortinget blir vesentlig endret før det i samsvar med avtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig folkeparti og Venstre legges frem som egen sak for Stortinget, jf. Innstilling 109 S Tillegg 1 (2014-2015).

Gitt den korte tidsfristen ønsker NKF særlig å kommentere følgende forslag:

Forslagene innebærer som nevnt innstramninger av vilkårene for stønad i det alt vesentlig basert på tanken om at deltakelsen i arbeidslivet vil hindre barnefattigdom, dvs. fattigdom på penger.

Ordningen foreslås gjort svært kortvarig – ett år – mot tre år nå. Rett til foreslås opphøre ved barnets skolestart – seks år – mot dagens åtte eller ti år. NKF er ikke enig i at skolefritidsordningen fører til at det ikke lenger er behov for overgangsstønad til enslige foreldre som har barn i skolealderen. Vi minner her om at mange enslig forsørgere ofte er fattige på tid.

I tillegg vil forslagene i høringsutkastet føre til vesentlige endringer i adgangen til utdanning. Etter forslaget er det bare utdanning som vurderes å være *nødvendig og hensiktsmessig* for at vedkommende skal kunne skaffe seg eller beholde et arbeid, som vil bli godkjent som aktivitet og gi rett til utvidet stønadsperiode og utdanningsstipend. Dette gjelder også stønadsmottakere som allerede er i et utdanningsløp når han eller hun blir enslig foreldre. – Disse endringsforslagene vil føre til at NAV vil måtte ta standpunkt til hva som er en «nødvendig og hensiktsmessig» utdanning, jf. høringsnotatet hvor det heter at det skal skje en «konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle av stønadsmottakerens muligheter og arbeidsmarkedets behov». Slik NKF ser det, vil forslaget på dette punkt innebære en mulighet for så vel økt vilkårlighet som økt bruk av skjønn samt behov for økte saksbehandlingsressurser i NAV, ikke bare i førstelinje, men også til klagebehandling. NKF minner om at overgangsstønad til utdanning er et viktig middel for å få ikke bare yngre kvinner med aleneansvar for barn i arbeid, men også for å få eneforsørgende kvinner med annen kulturell bakgrunn enn den typisk norske, til å bli aktive deltakere i det norske arbeidslivet. Men det forutsetter at disse gis mulighet til å få utdanning til yrker de selv ønsker og egner seg for. Det er å tvinge noen ut av et utdanningsløp eller tvinge noen inne i et utdanningsløp er brudd på den friheten alle i samfunnet bør ha til å velge yrke.

NKF bemerker videre at det ikke synes vel gjennomtenkt å oppheve muligheten til stønad i forbindelse med samlivsbrudd, jf. folketrygdløven § 15-6 sjette ledd. Et samlivsbrudd kan ofte medføre store påkjenninger for begge parter, men kanskje særlig for den som blir sittende med eneansvar for barn. Kvinner jobber fortsatt ofte deltid av hensyn til familien, noe som får konsekvenser for muligheten til å forsørge seg selv ved samlivsbrudd. En stønad som gir rom til de nødvendige omstillinger kan være det som kreves for at vedkommende etterpå skal klare å fortsette i arbeidslivet.

FNs barnekonvensjon gjelder som kvinnediskrimineringskonvensjonen, som norsk lov, se menneskerettsloven. Norge har gjennom dette folkerettslig og internrettslig forpliktet seg til å ta hensyn til barnets beste i all politikktutforming og til konsekvensene for kvinner og likestilling i all politikktutforming. NKF etterlyser en vurdering av virkningene for de enslige foreldres barn og for kvinner av de endringene som departementet foreslår i folketrygdlovens kapittel 15.

For Norsk Kvinnesaksforening

Karin M. Bruzelius
nestleder